

CIBERESPÈCIES

***El bolletí informatiu
del Servei de Protecció d'Espècies***

Número 16.

Octubre del 2008

Distribuit en format PDF.

Direcció: Joan Mayol.

Disseny: Xavier Canyelles.

Redacció i fotografies: Iván Ramos, Jordi Muntaner, Carmen Álvarez,
Joan Carles Malmierca, Joan A. Oliver, Eva Moragues.

Govern de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient

L'ESFORÇ SERVEIX

- ▶ El Ferreret al 2008, per amuntpàg. 03
- ▶ Nidificació de la milana, 2008pàg. 04
- ▶ Cens Àguila peixaterapàg. 05
- ▶ Un Vell marí a Mallorca!pàg. 06

CLOROFIL-LA, notícies de vegetals

- ▶ Tasques de conservació de l'*Apium bermejoi*pàg. 08
- ▶ Saladina de Ses Fontanelles *Limonium barceloi*pàg. 09

GENT PER CONÈIXER, entrevistes

- ▶ Nick Riddifordpàg. 10

RAMPELLADES, notes d'interès

- ▶ Creació d'una menjadora per voltors al Raiguerpàg. 13
- ▶ Destriat el possible origen del *Batrachochytrium dendrobatidis* a Mallorcapàg. 13

HEM LLEGIT, notes bibliogràfiques

- ▶ Invasiones biológicas. Vilá. M et alter 2008pàg. 14
- ▶ Consum de grumers per juvenils de Tortuga marina *Caretta caretta*pàg. 14

COSES QUE PASSEN, notícies del món

A Espanya.

- ▶ Projecte de reintroducció de la Tortuga marina *Caretta caretta* a Canàriespàg. 15

A Europa.

- ▶ Els problemes generats per les espècies invasorespàg. 15

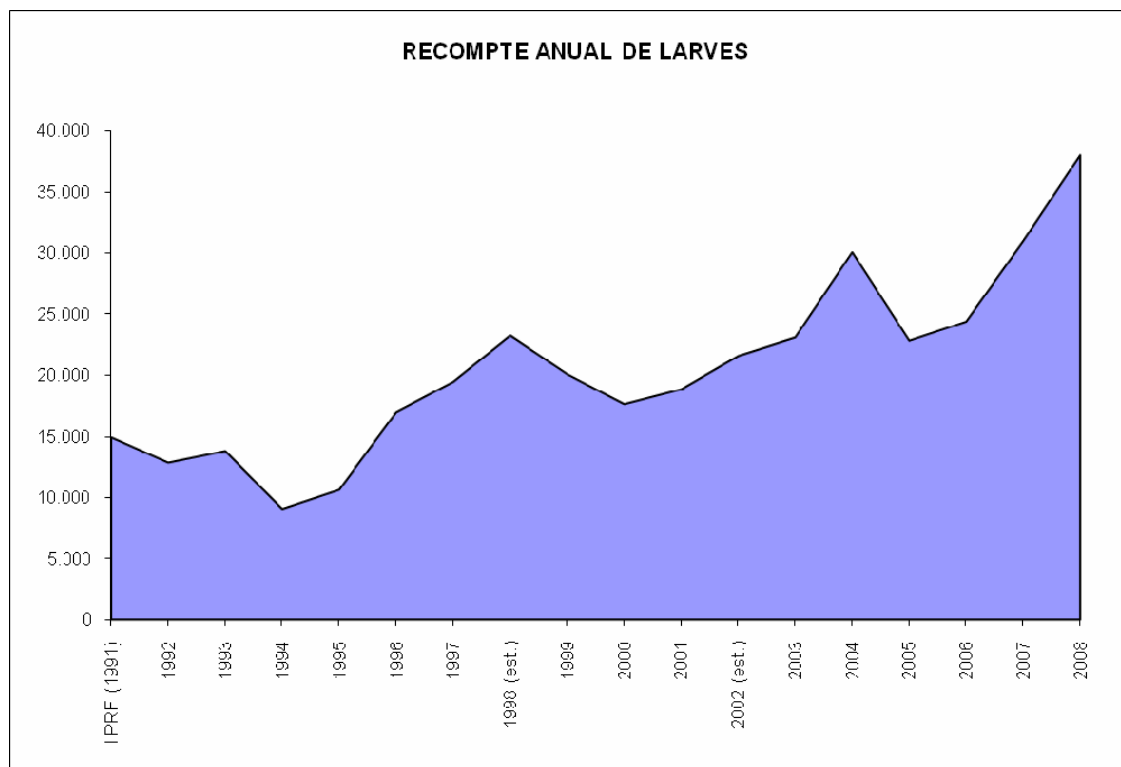
En el món.

- ▶ Nova llista Vermella de cetacis UICNpàg. 15

EL FERRERET AL 2008, PER AMUNT!

El juliol s'ha realitzat, com cada any, el recompte anual de larves de ferreret, L'espècie, després d'un hivern sec i càlid i de les pluges extraordinàries del mes de maig, amb 280 litres recollits a Lluc, ha disposat de més aigua on realitzar les postes. Dels 129 punts de recompte del 2007, amb 30.937 larves, s'ha passat a 139 punts al 2008, amb **37.991 larves**, dades que son les més elevades amb molta diferència, des de l'inici dels Plans de Recuperació de l'espècie. Hem de tenir en compte, que la localitat on hi trobam més larves (11.278, Torrent Fondo de Mortitx), en té més que la suma de totes les localitats els anys 1994-1995! S'ha enregistrat un mínim històric a una localitat natural (el Torrent dels Ferrerets, única localitat on la Quitridiomicòsis ha ocasionat un daltabaix de la població), i problemes de dessecació a dues localitats artificials, una d'elles ja reparada, però en canvi hi hagut 4 màxims històrics a localitats naturals i 2 a localitats de reintroducció. Per ara es manté la situació favorable de l'espècie.

NIDIFICACIÓ DE LA MILANA, 2008

L'any 2008, dintre de les accions contemplades al Pla de Recuperació de la Milana, espècie catalogada a les Illes Balears en perill d'extinció, s'ha continuat amb el seguiment intensiu de la població, el qual fa el GOB a Mallorca i d'institut Menorquí d'Estudis (IME) a Menorca..

A Mallorca es varen localitzar un total de deu colles territorials, de les que, com a mínim, 12 varen efectuar posta. Quatre parelles han perdut la posta o els polls per causes naturals o produïdes per l'home. Finalment, dels deu polls nascuts han volat catorze de vuit colles. Tretze d'aquest polls s'han marcat tots amb anella metàl·lica oficial, radiotransmissor i marca alar verda amb números blancs que van de l'1 al 13.

D'aquest polls, cinc es varen traslladar al projecte de reintroducció que es desenvolupa a Artà i tots ells varen sortir endavant.

foto:Toni Muñoz

Desgraciadament, tres polls amb les marques número 2, 8 i 13 ja han estat trobats morts, dos a un safareig del terme de Palma i un altre a un dipòsit d'aigua per lluitar contra els incendis forestals situat a la Comuna de Bunyola. També s'han localitzat al mateix safareig 2 exemplars més sense marcar. Tots aquestes exemplars han estat recollits aplicant el protocol i enviats pel seu anàlisi.

A Menorca s'han localitzat deu colles territorials de les quals han nidificat set. D'aquestes, només set han tret onze polls, tots marcats amb emissor, anella oficial i marques alars vermelles, excepte un que va ser marcat sol amb anella. Tots aquest polls continuen vius el setembre de 2008.

El baix número de parelles reproductores d'enguany s'ha d'atribuir a la elevada mortalitat adulta que es va produir l'any 2007 causada per l'ús il·legal de verí.

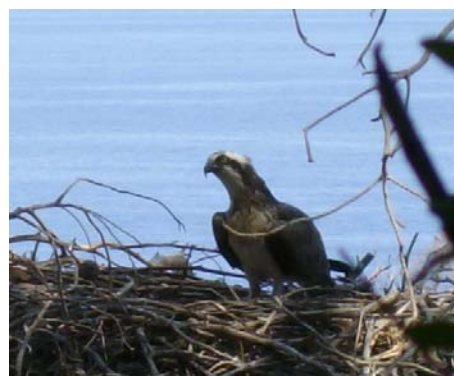
Hi ha una milana mallorquina, nascuda el 2005, que ha anat a Menorca i que, actualment (setembre de 2008) es troba de nou a Mallorca. Aquest exemplar es va alliberar a Artà dintre del projecte de reintroducció que es du a terme. També hi han dues milanes menorquines nascudes el 2007 que ara es troben a Mallorca.

CENS ÀGUILA PEIXATERA (*Pandion haliaetus*)

Text i fotos: Juan Carlos Malmierca Sendín. A.M.A. Unitat Flora i Fauna.

Dintre del Pla de Conservació de l'Àguila Peixatera (BOIB 7 de agost de 2007) existeixen uns objectius entre els que trobem el Seguiment de l'evolució de l'espècie. Les accions que desenvolupa aquest Objectiu complementari són:

1. Seguiment de la reproducció, cens i de l'èxit reproductor
2. Anellament convencional i amb PVC del major número possible d'exemplars
3. Seguiment dels factors d'amenaça.

- ✓ Respecte dels cens les dades del 2008 a les Illes Balears son:

ILLA	PARELLES REPRODUCTORES	PARELLES TERRITORIALS	POLLS VOLANT
MALLORCA	8	0	11
MENORCA	3	1	6
P.N. CABRERA	3	0	3

- ✓ A l'illa de Mallorca s'ha dut a terme el seguiment reproductor de 4 nius amb el posterior marcatge del poll:

NIU	POSTA	POLLS	ANILLA PVC	ANILLA METALICA
1	3	3	C5	9042586
			C6	9042587
			C7	9042588
2	3	2	CA	9042581
			CC	9042582
3	2	No eclosionen		
4	3	3	CD	9042583
			CE	9042584
			CF	9042585

- ✓ S'ha d'incloure dintre del banc de dades de mortalitat un episodi d'un exemplar d'àguila peixatera a la Badia d'Alcudia. L'exemplar va entrar al COFIB el dia 17 d'agost del 2008. L'historial de l'exemplar trobat mort que duia el numero d'anella 9009929 és:

Data	Acció - Lloc	Observador
14-06-1997	Anellada a Menorca com poll al niu	Rafael Triay
03-02-2006	Observada i fotografiada a Maristany	Toni Muñoz
02-05-2006	Observada al P.Natural de s'Albufera	Lalo Ventoso
28-05-2006	Observada al P.N. de s'Albufera	Sebastià Torrens
15-12-2007	Observada a Maristany	Maties Rebassa
17-08-2008	Trobada Morta a la Bahía d'Alcudia	COFIB

Font: Rafel Triay Bagur

Edat: 11 anys i 3 mesos

L'exploració preliminar de l'exemplar efectuada al COFIB no va trobar indicis de mort per tir, ni per col·lisió amb estesa elèctrica. Queda pendent la possible determinació de mort per enverinament.

UN VELLMARÍ A MALLORCA!

El 14 de juny de 2008 fou fotografiat i observat per un bussejador experimentat un exemplar de vell marí (*Monachus monachus*) a la costa sudest de Mallorca. Les imatges proven que l'animal, que ja havia estat vist a principis de maig, és un vellmarí adult.

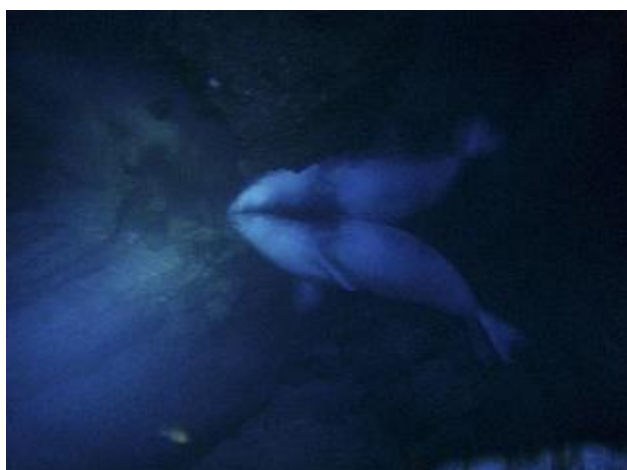
Per tal de recollir més dades i d'informar els navegants i pescadors, la Conselleria de Medi Ambient decidí dur a terme una campanya d'informació. La feina va ser contractada a la consultora Pandion (Frontera i Font S.L.) per ser executada durant el mes de juliol de 2008, mitjançant un equip anomenat 'Unitat Vell marí'. La Unitat Vell Marí, ha estat coordinada per Antoni Font i formada per una capità (Mika Noguera) i una informadora (Carlota Viada).

L'objectiu de la Unitat Vell marí ha estat principalment informar a la gent de la mar i altres usuaris del medi marí sobre la transcendència de la presència d'aquest exemplar i demanar-los la seva col·laboració animant-los a que informin de qualsevol indicatiu d'albiraments telefonant a l'112 i que evitin aproximar-se a menys de 100 metres d'ell. Se'ls entregava un fulletó informatiu en quatre idiomes (català, castellà, anglès i alemany).

Resum dels resultats

Durant el mes de juliol de 2008, la Unitat Vell Marí ha sortit 25 dies, des de Port Adriano, per informar un total de 3.000 usuaris (un 40% mallorquins, 20% anglesos, 15% alemanys, 8% francesos, 7% espanyols, 2% catalans i la resta principalment holandesos, italians, belgues, suecs, suïssos i portuguesos).

S'han registrat un total de 1.094 punts d'interès. La major part dels quals se corresponen amb usuaris de la mar informats a embarcacions d'oci (un total de 677), pescadors des de barca (131), pescadors de canyeta des de la costa (45), bussejadors (21), personal de bars, restaurants i oficines d'informació turística (16) i patrons de golondrines i altres activitats turístiques (16). A més, s'han registrat 19 crulls

que s'haurien d'explorar sota l'aigua per si fossin hàbitat de descans del vell marí, 13 possibles albiraments de vell marí i s'han realitzat 10 esperes per la detecció del vell marí (totes elles amb un

resultat negatiu). A més, també s'han donat dues xerrades als alumnes de l'Escola de Vela del Club Nàutic del Port d'Andratx.

S'han recollit 13 cites d'albiraments del vell marí realitzades entre el 2 i el 25 de juliol de 2008 i ubicades geogràficament entre el Cap Blanc i el Cap Fabioler. Els observadors eren tres pescadors mallorquins no professionals des de motores, un sud-africà empleat a un veler xarter, quatre mallorquins des d'embarcacions d'oci, un monitor de vela des d'una zodiac i dos anglesos, un irlandès i un alemany des d'embarcacions d'oci.

L'objectiu d'informar s'ha assolit amplament, ja que segons avançava la campanya se trobaven més persones ja assabentades. A més, se va aconseguir confirmar la permanència d'aquest exemplar de vell marí a la costa de Ponent de Mallorca.

Una segona acció ha estat contractar l'expert Manu SanFélix, que està realitzant un detallat inventari de cavitats, caus i coves entre Cal Figuera i Sóller, on l'animal pugui descansar, la qual cosa és més freqüent a l'hivern.

Durant el mes d'agost i setembre, s'han continuat rebent cites de l'animal, la darrera de les quals va ser, per ara, el 22 de setembre, al far de Tramuntana de Sa Dragonera, des d'on un irlandès, que coneix perfectament els pinnípedes, el va observar una bona estona, sense cap dubte.

Convé destacar que una de les cites recollides, que resulta prou fiable, és del mes d'octubre del 2007, a poques milles al sud de Sa Dragonera. El vellmarí, per tant, podria dur ja quasi un any a les costes de Mallorca.

(El 20 de setembre es va detectar un pinnípede a les costes de Tarragona, que ens va fer pensar en la possibilitat que l'animal s'hi hagués desplaçat, però finalment ha estat una *Phoca vitulina*, juvenil i en mal estat, que es va haver de rescatar i va morir mentre la traslladaven a un centre de recuperació).

TASQUES DE CONSERVACIÓ DE L'*Apium bermejoi* L. Llorens

L'àpid de Menorca és un petit endemisme d'aquesta illa que en l'actualitat es troba en **greu perill d'extinció**. L'única població natural coneguda està situada en una endinsada de la costa nord de Maò, sobre esquistos, molt humida a l'hivern. Aquesta umbel·lífera forma tapissos diminuts, entre 5 i 50 cm², a només dues poblacions naturals molt reduïdes, amb un número molt baix d'exemplars i una fluctuació anual d'efectius molt elevada. La major part d'individus són anuals, tot i que té capacitat estolonífera.

Està catalogada com en Perill d'Extinció al Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades (Real Decreto 439/1990).

Enguany el Servei de Protecció d'Espècies ha realitzat i aprovat el Pla de Recuperació de l'*Apium bermejoi* (BOIB 65 del 13-05-2008).

Els principals **factores d'amenaça** sobre l'espècie són intrínsecs: una sola població natural, efectius molt reduïts, feble taxa de reproducció i capacitat de dispersió molt limitada. Per altra banda, l'única població natural se troba a una zona fàcilment accessible, i a les proximitats s'han detectat espècies introduïdes invasores, com *Carpobrotus edulis*. Finalment, cal esmentar la vulnerabilitat de l'espècie al canvi climàtic.

El present Pla de Recuperació es basa en els documents elaborats per la UIB i el Consell de Menorca dins el marc del projecte LIFE 'Programa de conservació d'àrees amb flora amenaçada de l'illa de Menorca' (LIFE2000NAT/E/7355) que han estat treballant amb aquesta planta des de fa anys.

Al 2004, en el marc del projecte LIFE; La UIB va realitzar una introducció de 90 peus a la finca Sa Cudia Nova per tal de crear una altra població al medi natural que pogués ser viable. En el 2007 es va fer un nou reforçament de la subpoblació del cap Negre i al 2008 dues noves introduccions a zones separades de la localitat original (Punta de sa Font i Mongofre Vell) i un reforçament de la població artificial de Sa Cudia Nova.

SALADINA DE SES FONTANELLES (*Limonium barceloi* Gil et L. Llorens)

Es tracta d'una saladina endèmica de Mallorca, localitzada a Ses Fontanelles (Palma) al salobrar de la zona humida de l'antic prat de Sant Jordi. Aquesta espècie està catalogada com **En Perill d'Extinció** en el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades (Decret 75/2005), el que implica l'aplicació d'un Pla de Recuperació.

La població de *L. barceloi* des de fa anys enrere està patint una **greu pèrdua d'hàbitat** per l'abocament d'enderrocs provinents de la construcció de carreteres i urbanitzacions, que va cobrir una gran part de la població de l'antiga zona humida. Actualment la població principal del *L. barceloi* ha quedat relluïda a una petita zona.

Durant tot l'any 2008 el Servei de Protecció d'Espècies, dins el marc de **Pla de Recuperació**, està realitzant una sèrie d'actuacions per conservar l'hàbitat i l'espècie amb la finalitat de millorar la situació de conservació de *L. barceloi*, garantint la seva conservació *ex situ* i la protecció d'una superfície d'hàbitat suficient per a una població viable a Ses Fontanelles.

Enguany s'han realitzat tasques de millora i recuperació de l'hàbitat com:

- Tancament i protecció de la zona amb *Limonium*, neteja i control d'espècies exòtiques i retirada d'enderrocs de la zona natural.
- Experiment de reg amb aigua salada per a el control d'espècies ruderals que competeixen per l'espai amb la saladina.
- Seguiment biològic de l'espècie (tant de la seva dinàmica com de l'estat dels exemplars), i estudi de la biologia de conservació (taxa de creixement, reproducció natural, seguiment de la reproducció *in situ*, anàlisis del sòl, etc.)
- Programa *ex-situ* de producció de *L. barceloi* per a la seva conservació, i eventualment, la translocació a una zona protegida adjacent a la població natural, afavorint la seva expansió dins la futura micro-reserva.
- Estudi taxonòmic per tal d'aclarir la situació sistemàtica del *L. barceloi* en relació a altres espècies properes.

Totes les tasques de conservació es realitzen amb la col·laboració de Palma Aquarium i l'Ajuntament de Palma.

Entrevista a Nick Riddiford

Nick Riddiford és una persona de la qual es fa molt difícil resumir-ne la trajectòria, ja que ha abastat camps molt diversos i és una eminència de reconegut prestigi ambiental. Qualsevol cosa que diguem d'ell ens quedarem curts.

La docència és, com veurem, un dels camps als que dóna la màxima prioritat, però també ha realitzat investigacions sobre grups com heteròcers i odonats (entre els insectes), aus, zones humides, turisme sostenible i un llarg etcètera. Més de 100 publicacions l'avalen. Actualment és el principal dinamitzador del TAIB (The Albufera Initiative for Biodiversity), organització que està incrementant substancialment el coneixement del funcionament d'un espai protegit com és l'Albufera de Mallorca.

1 . Amb 35 anys d'experiència professional en el medi ambient, i després d'haver treballat en llocs tan distints com Rwanda, Líban, El Marroc, Egipte, etc., quina és la teva percepció de l'evolució de la investigació científica a nivell global?

En tot el món es reconeix que bons coneixements del medi ambient i el funcionament de l'ecosistema són essencials com a primer pas cap a la conservació de la naturalesa. Hi ha, ara, científics de tot el món que volen millorar la seva capacitat de fer investigacions en el camp i la prova és que, pel nostre projecte en s'Albufera, han passat gestors de zones protegides, estudiants, afeccionats de la naturalesa, i representants de ONGs del medi ambient de 50 països diferents del món - i de tots els continents llevat de l'Antàrtida (sic!). Hi ha una fam global per aprendre com fer, i a fer-ho bé.

2 . El teu currículum indica que has dedicat els teus esforços a grups tan diversos com aus, lepidòpters, odonats, recursos marins, formació, etc. En un àmbit en el qual habitualment es tendeix a l'especialització, hi ha lloc per a un generalista?

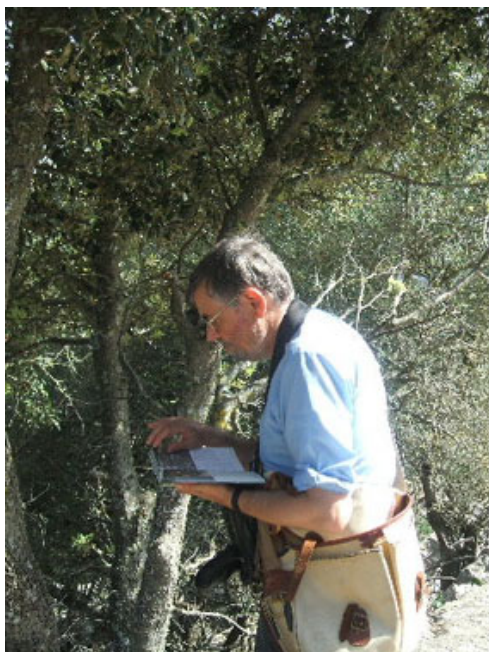
No em veig com generalista. Sóc estudiant d'ecosistemes i la seva manera de funcionar. Per a conèixer com funciona un ecosistema és necessari saber els seus components. El projecte de s'Albufera m'ha donat l'oportunitat de treballar amb experts a nivell mundial en moltes disciplines diferents i estic com una esponja, aprenent noves coses. És important reconèixer que mai acabam d'aprendre. La gent que pensa que ja sap tot en sortir de la universitat està perduda per al món de conservació. En tema de formació, jo he rebut molta ajuda per aprendre el que conec i crec que és importantíssim oferir el mateix a la nova generació. La conservació és responsabilitat de tots. Tenim una alta responsabilitat de compartir els nostres coneixements per a assegurar el futur de la conservació. És per això que m'agrada també treballar amb comunitats humanes. Visc en una petita illa amb una comunitat de 70 persones. Tots reconeixen la importància del medi ambient, perquè els duu molts beneficis econòmics i socials. Jo penso que és imprescindible treballar amb comunitats perquè 1) els humans són part de l'ecosistema, 2) el seu benestar depèn d'un medi ambient en bones condicions i gestionat d'una manera sostenible i 3) sense la participació i la voluntat de la comunitat mai protegirem els biòtops especials i la biota que viu en ells. I la realitat és que he trobat molta voluntat dintre de les comunitats. Entenen molt de la importància de protegir el que és un recurs per a ells i que han d'utilitzar-lo d'una manera sostenible si volen garantir la seva existència en el futur. És també part del seu patrimoni, i una comunitat que perd de vista les seves tradicions i valors és una comunitat molt menys adhesiva i més conflictiva.

3. En els teus estudis s'aprecia que abordes els problemes mediambientals des d'un punt de vista multidisciplinar. Quins avantatges té per a tu aquesta metodologia?

Res viu en un buit. Crec que hi ha encara una percepció general equivocada de que n'hi ha prou amb protegir la biota que agrada a la gent – sobre tot aus i flors - i establir zones protegides com una barrera i amb unes normes o prohibicions. La conservació de la naturalesa és molt més. En el parc de s'Albufera, per exemple, ens fixam amb aspectes com la hidrologia, activitats turístiques, utilització de l'aigua en tota la conca i moltes coses més. La relació entre tots els components de l'ecosistema és molt subtil i hi ha parts d'aquest ecosistema que són molt susceptibles a canvis dintre i fora de la zona protegida. Per exemple, a Balears, però també en tota Espanya i en altres països d'Europa s'ha observat una disminució preocupant de l'hortolà de canyet *Emberiza schoeniclus*. Un 90% de la població espanyola ha desaparegut en els darrers 20 anys. En s'Albufera, les condicions dintre del parc són favorables per a l'espècie. El problema és que durant l'hivern aquesta espècie depèn de les llavors de plantes silvestres que es trobaven en zones d'agricultura. Durant els últims 20 anys he observat l'eliminació sistemàtica de plantes silvestres dels camps de Mallorca i encara hi ha una campanya contra les flors a la vora de les carreteres. L'agricultura intensiva fa molt mal i em demana si el guany a nivell socio-econòmic es justifica. Un dels recursos més important per a les illes Balears és el paisatge. Els encanta als turistes veure camps plens de flors boniques. Jo ho sé perquè molta gent m'ha dit que d'ara endavant passaran les vacances a altres països on encara hi ha flors. Parlem de la conservació, sí, però també de la importància econòmica de no destrossar recursos que atreuen a la gent. Aquests comentaris es desvien un poc de la pregunta, però mostren que el conservacionista modern pensa d'una manera global. La bona gestió no és només per a la conservació de la naturalesa sinó també per al benestar de la població humana. Hi ha una falta de percepció del paper de l'ecosistema en la nostra vida. El medi ambient ofereix recursos i oportunitats per a la societat i cada vegada que es perd una part, animal, planta o biòtop, perdem un recurs per a l'home. L'home no pot sobreviure en un buit.

4 . Durant gairebé 20 anys has estat treballant en el PN de s'Albufera de Mallorca i les teves investigacions han permès incrementar de manera molt important el coneixement del parc. Quin és, en la teva opinió, l'assoliment científic més important que has aconseguit en aquest període?

El que és evident és que les activitats i actuacions que es fan fora del parc impacten sobre ell. El parc no pot fer gens llevat de negociar amb la gent per a millorar el sistema. Dintre del parc la gestió és efectiva, i l'evidència es veu. Espero que les nostres investigacions hagin ajudat a identificar alguns dels problemes, han donat la base i la informació científica per a donar suport a la planificació de la gestió i han proporcionat material i informació per ajudar en la interpretació del parc per als visitants, escolars, etc. Hem revolucionat els coneixements d'alguns grups de la biota, sobre tot lepidòpters i dípters en les illes Balears, amb el descobriment de novetats per al Parc, les Balears, Espanya, Europa i la ciència. A nivell personal, el que m'ha proporcionat més plaer ha estat la formació de joves del món sencer que han aprofitat la seva experiència per a adaptar el que han après a s'Albufera al seu país. Dintre d'aquest grup hi ha tot un seguit de joves de les Balears, nois i noies, per als quals el nostre projecte va ser la seva primera experiència en la investigació científica en el camp i que ara treballen en el medi ambient, en les Balears i més enllà. Això és la nostra contribució a les generacions que segueixen.

Del TAIB (The Albufera Initiative for Biodiversity) han sorgit una gran part dels teus col·laboradors. Podries explicar-nos una mica més sobre aquest grup?

La història de TAIB comença amb Max Nicholson. Aquesta persona no ha estat reconeguda perquè feia les coses sense buscar la fama, però ha fet néixer moltes de les iniciatives que coneixem en la conservació de la naturalesa (WWF i UICN van ser idees seves), va establir el primer departament governamental de Medi ambient (el Nature Conservancy del govern britànic en els anys 50), el primer curs de Màster en Ecologia i Conservació en tot el món (Universitat College de Londres el 1970), etc. En els anys 80 ja tenia por dels impactes de canvis ambientals en el món i volia establir una estació d'observació d'aquests canvis utilitzant científics de disciplines diferents treballant junts en investigació i seguiment d'un ecosistema com

indicador de l'efecte d'aquests canvis. Al mateix temps va donar suport internacional a la lluita del GOB i altra gent de Mallorca per salvaguardar s'Albufera. Amb l'èxit d'aquesta lluita veia l'oportunitat d'utilitzar a s'Albufera com estació d'investigació en temes de biodiversitat i canvis ambientals i va convidar a una sèrie de científics de disciplines diferents a participar en el projecte (fins i tot, treballant des del primer moment, amb voluntaris de les Illes Balears). Durant vuit anys el projecte va seguir amb fons d'Earthwatch Europa. A continuació vingué un període en el qual el projecte no tenia diners però l'equip de científics ja s'havia establert i volia continuar, fins i tot a nivell voluntari. En aquell moment es va adoptar el nom de The Albufera International Biodiversity group. Les activitats del grup han estat reconegudes en altres parts del Mediterrani i a Àfrica; llavors, el 2006 s'ha establert una empresa oficial amb el nom de The Albufera Initiative for Biodiversity (TAIB). Cada científic que participa al TAIB és part del The Albufera International Biodiversity group (equip TAIB) però la gestió del projecte, i altres projectes paral·lels en Kenya (<http://www.communityconservation-initiative.org.uk/>) i Scotland (<http://www.fimeti.org.uk/>) són la responsabilitat de The Albufera Initiative for Biodiversity (TAIB Internacional). El grup de científics és ben internacional amb participants actualment de set països diferents. Durant els anys hem intentat implicar més científics de les Balears i de la Península Ibèrica i fa poc hem reconegut la importància d'establir una organització paral·lela a Balears. El 2007 es va establir una associació amb base a Balears. Es diu Treballam per s'Albufera i les Illes Balears. Aquesta Associació TAIB és completament independent de TAIB Internacional, amb una junta de persones d'aquí, però pot tenir el suport de l'equip TAIB quan ho necessita. Els objectius principals de l'Associació són animar als investigadors joves de les Balears a iniciar i participar en activitats d'investigació i temes associats a la conservació per al benestar a llarg termini del medi ambient de les illes Balears.

En resum:

- The Albufera Initiative for Biodiversity és l'empresa legal que té la responsabilitat en planificació de les activitats fetes per TAIB, a Mallorca i a altres parts del món.
- The Albufera International Biodiversity group és l'equip internacional de científics que dedica seus coneixements i temps a la investigació i la formació (que són les activitats principals de TAIB), especialment al PN de S'Albufera.
- Treballam per's Albufera i les Illes Balears és el braç Balear/Espanyol de TAIB establert per ampliar les oportunitats de participació per a la gent d'aquí en investigació i conservació de la naturalesa de les Illes Balears.
- TAIB, en totes les seves formes, està molt reconegut, especialment a la Mediterrània i, en conseqüència, ha establert a s'Albufera un lloc per excelència en formació de gestors de zones protegides i altra gent fent feina en la conservació del medi ambient.

5. Com a científic de reconegut prestigi internacional, quina és la teva opinió de l'estat del coneixement taxonòmic actual de la biota?

El Conveni de Diversitat Biològica reconeix la importància de la biodiversitat com el *life support system* de la raça humana a tots nivells, des d'espècie fins a forma genètica. Però per a protegir cal saber. La bona gestió depèn d'un bon coneixement dels components de l'ecosistema i les espècies més susceptibles a pressions o canvis en aquest ecosistema. La base de tot, per tant, és conèixer el que hi ha, el seu estatus i la seva condició. Però com reconèixer el que hi ha? Jo tinc gairebé 60 anys. Molt dels meus col·legues especialistes de grups d'animals i plantes diferents tenen la meua edat o més. Hi ha un fort risc de que assistiguem a l'extinció d'un animal rar, el taxònom. La taxonomia no està de moda en aquest moment. I no hi ha senyal que això canviï en el futur. Espanya tenia una reputació gran en tema d'estudis de taxonomia en les seves Universitats. El llibre dels Noctúids d'Espanya de Calle, que encara feim servir, va començar com un estudi doctoral. Els meus col·legues i jo tenim molta por per al futur. Feim el que podem per a formar als joves, amb algun èxit, però hi ha molta més feina que gent que s'hi pugui dedicar. La conservació de la biodiversitat no té futur si no hi ha taxonomistes per a determinar el que hi ha i el que es necessita per protegir-la. És una situació molt greu i necessita d'actuacions urgents, a nivell de governs, universitats, instituts, etc., per aturar aquest tendència cap a l'extinció del taxònom.

Moltes gràcies per atendre'ns, Nick, ja que sabem que ets una persona molt ocupada.

CREACIÓ D'UNA MENJADORA PER VOLTORS AL RAIGUER

A finals de juny d'aquest any es va iniciar l'aportació de dues ovelles setmanals a una nova menjadora situada a una finca des Raiguer de Mallorca. A finals de setembre s'ha col·locat un voltor per fer de reclam. També s'ha instal·lat una càmera de fotos que es dispara amb un sensor de moviment. De moment, està constatada la davallada de corbs, però, degut a que la càmera de fotos cobreix un superfície molt petita de l'àmplia zona a on es disposa el menjar, no s'ha pogut constatar la presència de voltors. S'espera que els voltors s'acostumin a menjar a aquesta menjadora, la primera que es crea fora de la serra de Tramuntana.

DESTRIAT EL POSSIBLE ORIGEN DEL *Batrachochytrium dendrobatidis* A MALLORCA

Aquest mes de setembre es publica a *Current Biology* un treball realitzat per investigadors anglesos i espanyols, amb col·laboració del Servei de Protecció d'Espècies, en el que es descriu que alguns ferrerets criats de l'any 1991 al 1995 al Durrell Wildlife Conservation Trust, que varen morir per causes desconegudes, han resultat positius per *B. dendrobatidis*.

Aquests ferrerets varen compartir instal·lació amb *Xenopus gilli* granota amenaçada provinent de Sud Àfrica, d'on es pensa que prové el fong causant de la Quitridiomicosi, hi es va produir una infecció creuada. Aquests mateixos anys es varen reintroduir ferrerets provinents d'aquest centre de cria a vuit localitats de Mallorca, tres de les quals han resultat positives pel fong. Es molt probable que algunes reintroduccions es fessin amb ferrerets infectats i asimptomàtics (hi ha que tenir en compte que fins al 1998 no es va descriure la malaltia ni es va descobrir i identificar l'agent causal!). També s'ha descobert que la soca del fong de Mallorca no té relació amb les soques peninsulars, el que ve a suportar l'origen forani del fong.

És remarcable que en l'única localitat positiva que ha sofert un descens de població apreciable (el torrent dels Ferrerets), mai s'ha fet cap reintroducció, i no sabem encara com hi ha arribat el fong.

INVASIONES BIOLÓGICAS. Vilà, M. et al 2008. CSIC. 215 pp.

Dins la col·lecció « Divulgación » del CSIC s'acaba de publicar aquest volum, en el qual han participat més de 50 especialistes. El llibre està dividit en dues parts. A la primera, s'analitzen les grans qüestions generals: què són les invasions biològiques; com, on i quan tenen lloc; quins són els seus efectes i com es poden controlar. A la segona part se'n descriuen quinze casos específics, de fauna o de flora, terrestres, aquàtics o marins, i el tractament del tema en la premsa diària.

El volum és oportú, ja que les espècies invasores acaben d'entrar a l'ordenament jurídic espanyol (Llei 42/2007, del patrimoni natural i de la biodiversitat), i per tant, s'hauran d'incrementar els esforços de gestió. A la primera part del llibre, tot i l'heterogeneïtat dels capítols, inevitable per l'heterogeneïtat dels autors, el nivell d'exposició és elevat, i s'aporten tant dades empíriques com tesis generalistes i, sobre tot, es plantegen interrogants encertats per orientar la futura recerca.

Cal discrepar d'un dels postulats dels autors, que rebutgen limitar la consideració d'invasora a les que ocasionen o poden ocasionar impactes sobre la biodiversitat, la sanitat o l'economia, amb una consideració de caràcter teòric que considera antropocèntrica l'accepció usual en documents legals o de gestió, que és la descrita. A la pràctica, aquest seria un debat semàntic, perquè és evident que cal actuar prioritàriament sobre les espècies que ocasionen impacte; d'altra banda, seria certament antropocèntric considerar sols els impactes econòmics, però si s'estenen a tots els impactes ambientals – com és el cas – el fonament de la objecció és incompreensible.

Distintes aportacions destaquen i argumenten l'especial incidència del problema en els casos insulars. El volum ens demostra que des de la Conselleria de Medi Ambient hem de millorar l'estratègia comunicativa sobre la nostra tasca, ja que no s'evoca pràcticament cap dels programes que duim a terme en relació a les espècies invasores, tot i que al menys dos dels editors viuen a Mallorca!

CONSUM DE GRUMERS PER JUVENILS DE TORTUGA MARINA

En un treball publicat al nº 18(2007) del Boletín de la Asociación Herpetológica Española, hem llegit un interessant article de Juan J. Castillo i altres autors, sobre el consum de diverses espècies de grumers per juvenils de tortuga marina *Caretta caretta* a les instal·lacions del CRF Marina de Málaga.

Les tortugues procedien d'ous de Cabo Verde, incubats a l'Estación Biológica de Doñana i mantingudes en captivitat a l'Aula del Mar de Málaga, dins un programa per intentar la cria de tortuga marina a les platges del litoral andalús.

Als 4 mesos d'edat, les tortugues foren alimentades amb *Pelagia noctiluca* i *Rhizostoma pulmo*, observant-se que consumien activament les *P. noctiluca*, tant vives com mortes. El creixement de les tortugues va prosseguir amb normalitat al llarg de 3 mesos en els que es varen subministrar grumers periòdicament, juntament amb una dieta variada de peix, cefalòpodes i bivalves, sense cap problema de toxicitat o intolerància. Les petites tortugues trossejaven les *P. noctiluca* amb el bec i ajudant-se amb les potes davanteres, competint pel menjar.

NOTÍCIES D'ESPANYA

Projecte de reintroducció de la tortuga marina *Caretta caretta* a les Canàries

La *Caretta caretta* és la tortuga marina més freqüent a les aigües espanyoles. Malgrat això, la contaminació marina i les captures accidentals han provocat la minva de les poblacions.

La pressió urbanística i l'ús recreatiu de les platges ha provocat que les tortugues marines evitin, durant les darreres dècades, realitzar la posta als nostres arenals. Per invertir aquesta tendència, el dia 3/09/2008 en el marc d'un conveni entre el Gobierno Canario i el Cabildo de Fuerteventura, s'ha produït l'enterrament de 800 ous de *Caretta caretta* a la platja de Cofete, de Fuerteventura. Els ous provenen de Cabo Verde i seran covats en condicions naturals. Es farà un seguiment per comprovar l'eficàcia reproductiva. No hem d'oblidar que les tortugues marines presenten una elevada filopàtria, és a dir, tornen a reproduir-se als llocs on varen néixer. Per tant, si aquesta iniciativa es veu coronada per l'èxit, podem somiar en aconseguir una població canària viable a curt termini. Evidentment, aquest acció ha anat acompanyada d'un important esforç administratiu de protecció d'espais naturals de tipus costaner, i s'han designat LICs per a la conservació de la tortuga marina a les Canàries.

Caretta caretta és espècie d'Interès especial al Catàleg Nacional i En perill d'extinció al Catàleg autonòmic.

<http://www.ambientum.com/boletino/noticias/El-Gobierno-canario-y-el-Cabildo-de-Fuerteventura-enterrarán-hoy-en-la-Playa-de-Cofete-800-.asp>

NOTÍCIES D'EUROPA

Els problemes generats per les espècies invasores

A Escòcia ha aparegut un problema que exigeix una actuació immediata. L'esquirol vermell és l'autòcton, però ja fa uns anys va ser introduït l'esquirol gris, que competeix amb l'altre per l'aliment i l'hàbitat. En aquest cas concret, hi ha un factor afegit molt més greu i que posa de manifest el perill que suposen les espècies invasores: el seu poder per ser vector de malalties. L'esquirol gris és portador de la verola dels esquirols, que és mortal per a l'espècie vermella i innòcua per a la grisa. Per aquest motiu, s'ha creat el Projecte esquirol vermell del sud d'Escòcia (RSSS) que consisteix en la coordinació de personal especialitzat en el control d'espècies invasores. Evitar que l'esquirol gris augmenti la seva distribució cap al nord d'Escòcia és la màxima prioritat del projecte, i amb aquest objectiu es crearà una zona "tampó". Les actuacions que es duren a terme per aconseguir-ho és detectar les zones d'entrada de l'esquirol gris, establir un canal de comunicació d'albiraments, agafar mostres per comprovar el grau de dispersió del virus i crear un efectiu sistema de trampeig. Posteriorment, i si funcionen les mesures plantejades, es reintroduirà l'esquirol vermell a les zones on ha estat desplaçat per l'espècie invasora.

<http://www.berwickshire-news.co.uk/news/Humane-killing-necessary-to-save.4453816.jp>

NOTÍCIES DEL MÓN

Nova Llista Vermella de Cetacis d'UICN

UICN ha publicat la revisió de la Llista Vermella de cetacis, i hi ha bones notícies: la iubarta (*Megaptera novaeangliae*), una de les balenes insignes en la protecció de la naturalesa, ha passat de la categoria Vulnerable a Preocupació Menor. L'estat de les seves poblacions ha millorat ostensiblement degut a la prohibició de la caça comercial. *Eubalaena australis*, la balena franca, també es troba en un estat prou satisfactori. La categoria de Preocupació Menor implica un estat satisfactori de les poblacions i una àmplia distribució.

Altres cetacis, però, presenten un estat molt més delicat. Especialment aquells que sovintegen les zones costaneres, són molt sensibles a les captures accidentals amb arts de pesca. És el cas del dofí d'Irrawaddy (*Orcaella brevirostris*), la marsopa negra (*Phocoena spinipinnis*) i el dofí d'argent (*Pontoporia blainvillei*), que figuren a la categoria de Vulnerable.

Un altre exemple negatiu: un 15% de la població de vaquita (*Phocoena sinus*), una marsopa del Golf de Mèxic, cau cada any a les xarxes dels pescadors. Aquesta proporció de captures accidentals és insostenible, i segons totes les prediccions, podria ser el proper cetaci en extingir-se.

Bill Perrin, president de l'autoritat d'UICN, considera que no hi ha motius per a l'optimisme, i que encara hi ha molt a fer, especialment en el camp de la recerca, ja que no es disposa d'informació suficient de més de la meitat de les espècies de cetacis. A més, en la seva opinió, cal prohibir determinades tècniques de pesca, maldament sigui de manera temporal, als hàbitats crítics de cetacis.

http://www.iucn.org/news_events/news/index.cfm?uNewsID=1413